

**BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ**

2025-2026 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI GÜZ DÖNEMİ

HEM303

**BULAŞICI HASTALIKLAR VE EPİDEMİYOLOJİ DERSİ EĞİTİM
PROGRAMI KİTAPÇIĞI**

DERSTEN SORUMLU ÖĞRETİM ELEMANLARI

Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN

Dr. Öğr. Üyesi Berrin ÇELİK

İÇİNDEKİLER

- 1. Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Dersi**
 - 1.1. Dersin Tanımı ve Amacı**
 - 1.2. Eğitim Modeli**
 - 1.3. Dersin Genel Hedefleri**
 - 1.4. Dersin Öğrenme Çıktıları**
 - 1.5. Dersin Öğretim Yöntem ve Teknikleri**
 - 1.6. Dersin Değerlendirmesi**
- 2. Haftalık Ders İçeriği**
 - 2.1. Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Dersi Haftalık Ders İçeriği**
 - 2.2. Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Dersi Haftalık Ders Planı**
- 3. Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Dersi Kaynak Listesi**

1. Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Dersi

1.1. Dersin Tanımı ve Amacı

Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Hemşireliği dersi, toplum sağlığını tehdit eden bulaşıcı hastalıkların epidemiyolojik özelliklerini, bulaşma yollarını, korunma ve kontrol yöntemlerini hemşirelik bakışıyla ele almayı amaçlayan bir derstir. Ders kapsamında bulaşıcı hastalıkların sınıflandırılması, bulaşma zinciri, bağışıklama hizmetleri, salgınların tanımlanması ve yönetimi, sürveyans sistemleri, epidemiyolojik araştırma yöntemleri ve istatistiksel yaklaşımlar öğretilir. Ayrıca güncel küresel salgınlar, yasal ve etik ilkeler, multidisipliner ekip çalışması ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesine yönelik halk sağlığı stratejileri de ders içeriğinde yer almaktadır.

Bu dersin amacı, öğrencilerin epidemiyolojinin temel kavram ve yöntemlerini öğrenmelerini; bulaşıcı hastalıkların etkenlerini, bulaşma yollarını ve enfeksiyon zincirini tanımlarını; korunma, bağışıklama ve kontrol yöntemlerini uygulamaya dönük bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamaktır. Öğrenciler sindirim, solunum, deri-mukoza ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların yanı sıra vektörlerle ve zoonozlarla bulaşan enfeksiyonların epidemiyolojisini ve hemşirelik bakımını öğrenir. Ayrıca hastane enfeksiyonlarının önlenmesi, salgın yönetimi ve sürveyans sistemlerinin değerlendirilmesi konusunda yetkinlik kazanır. Böylece öğrenciler, bulaşıcı hastalıkların önlenmesi ve yönetiminde hemşirenin rol ve sorumluluklarını birey, aile ve toplum düzeyinde etkin bir şekilde yerine getirebilir.

1.2. Eğitim Modeli

Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji dersinde klasik eğitim modeli uygulanmaktadır. Uygulanan bu modelde öğrencilerin mesleki bilgi beceri ve tutumlarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu süreç, Bloom'un Taxonomisinden yararlanılarak öğrencilerin, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor düzeyde öğrenmelerini destekleyecek şekilde yürütülmektedir.

1.3. Dersin Genel Hedefleri

- Epidemiyolojinin temel kavram ve yöntemlerini kavrar.
- Bulaşıcı hastalıkların etkenlerini, bulaşma yollarını ve enfeksiyon zincirini tanır.
- Korunma, bağışıklama ve kontrol yöntemlerini planlar, uygular ve değerlendirir.
- Sindirim, solunum, deri-mukoza ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların epidemiyolojisini ve hemşirelik bakımını yönetir.
- Vektörlerle ve zoonozlarla bulaşan enfeksiyonları tanır ve gerekli hemşirelik girişimlerini uygular.
- Hastane enfeksiyonları ve önleme stratejileri konusunda bilgi ve beceri kazanır.
- Kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarını sorgular ve uygular.

- Yaşam boyu öğrenme bilinci ile mesleki gelişimini sürdürür.

1.4. Dersin Öğrenme Çıktıları

- Epidemiyolojinin temel kavram ve yöntemlerini açıklar.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınav
- Bulaşıcı hastalıkların etkenlerini, bulaşma yollarını ve enfeksiyon zincirini tanımlar.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınav
- Korunma, bağışıklama ve kontrol yöntemlerini tanımlar ve uygular.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınav
- Sindirim, solunum, deri-mukoza ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların epidemiyolojisini ve hemşirelik bakımını uygular.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınav
- Vektörlerle ve zoonozlarla bulaşan enfeksiyonları tanır ve gerekli hemşirelik girişimlerini uygular.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınav
- Bulaşıcı hastalıkların önlenmesi ve yönetiminde hemşirenin rol ve sorumluluklarını uygular.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınav

1.5.Dersin Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Derslerde öğrenme sürecini desteklemek amacıyla farklı öğretim yöntem ve teknikleri bir arada kullanılmaktadır. Öncelikli yöntemlerden biri *anlatım* yöntemidir. Bu yöntem, öğrencilerin temel bilgileri düzenli ve sistematik şekilde edinmelerini sağlar. Özellikle teorik bilgilerin aktarılmasında, konunun ana hatlarının kavratılmasında anlatım oldukça etkilidir.

Anlatımı destekleyen bir diğer yöntem *soru-cevap tekniğidir*. Bu teknik, öğrencilerin derse aktif katılımını artırmakta, öğretim elemanı ile etkileşim kurmalarına ve konuyu daha derinlemesine anlamalarına imkân tanımaktadır. Öğrenciler, merak ettikleri noktaları sorarak açıklığa kavuşturmakta, öğretim elemanı da öğrenmenin düzeyini ölçme fırsatı bulmaktadır.

Örneklendirme yöntemi ile soyut kavramlar somutlaştırılmakta, teorik bilgilerin günlük yaşam ve klinik uygulamalarla bağlantısı kurulmaktadır. Bu sayede öğrenciler, öğrendiklerini daha kalıcı şekilde içselleştirmekte ve ileride mesleki uygulamalarda kullanabilecek hale gelmektedir.

Görsel materyallerin kullanımı (şemalar, tablolar, maketler, videolar) bulaşıcı hastalıkların bulaşma zinciri, epidemiyolojik dağılımı, bağışıklama süreçleri ve salgın yönetimi gibi konuların daha iyi anlaşılmasını sağlar.

Öğrencilerin yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla *beyin fırtınası tekniği* de kullanılmaktadır. Bu teknik, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar. Özellikle hastane enfeksiyonları veya toplum düzeyinde bulaşıcı hastalık kontrol programları gibi çok yönlü çözüm gerektiren konularda farklı bakış açıları ortaya çıkarır.

Klinik ve toplum sağlığı uygulamalarına uygulamalara hazırlık açısından *gösterip yaptırma (demonstrasyon)* yöntemi önemli yer tutmaktadır. Öğretim elemanı, el hijyeni, kişisel koruyucu ekipman kullanımı, aşılama uygulamaları ya da sürveyans kayıt süreçlerini adım adım göstererek öğrencilerin görsel olarak öğrenmelerini sağlamaktadır.

Ayrıca, *vaka analizi ve vaka örnekleri* yöntemiyle öğrenciler gerçek yaşamdan alınan hasta senaryoları üzerinde çalışmaktadır. Bu yöntem, hem kuramsal bilginin klinik pratiğe aktarılmasını kolaylaştırmakta hem de öğrencilerin eleştirel düşünme, karar verme ve hemşirelik bakımını planlama becerilerini geliştirmektedir.

Son olarak, *video kullanımı* da derslerde öğrenmeyi destekleyen araçlardan biridir. Özellikle salgın süreçleri, bağışıklama uygulamaları, izolasyon önlemleri veya klinik bakım uygulamalarının izlenmesi gibi durumlarda video materyalleri, öğrencilerin gözlem yapmasını, doğru teknikleri öğrenmesini ve pekiştirmesini sağlamaktadır.

1.6. Dersin Değerlendirmesi

Dersin değerlendirilmesinde akademik takvimde belirtilen tarihlere uygun olarak Ara Sınav (%35), Kısa Sınav (%5) ve Final Sınavı (%60) uygulanmaktadır. Öğrencilerin başarı durumları yalnızca bu sınavlardan aldıkları puanlar üzerinden değerlendirilmektedir.

2. Haftalık Ders İçeriği

2.1. Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Dersi Haftalık Ders İçeriği

Dersin Haftası	İçerik
1	Derse Giriş
2	Epidemiyolojinin tanımı, tarihsel gelişimi
3	Epidemiyolojinin kullanım alanları Epidemiyolojide sağlığı etkileyen faktörler
4	Bulaşıcı Hastalıklara Giriş Bulaşıcı Hastalıkları Yapan Etkenlerin Özellikleri ve Enfeksiyon Zinciri
5	Epidemiyoloji Alanındaki Başarılar
6	Bulaşıcı hastalıkların sistemler üzerindeki etkisi
7	Enfeksiyonlardan Korunmada Bağışıklama Kan Yolu ile Bulaşan Enfeksiyon Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı
8	Yarıyıl İçi Sınavları
9	Sterilizasyon Yöntemleri
10	Normal Vücut Florası ve Konak–Parazit İlişkisi
11	Deri ve Mukoza Yolu ile Bulaşan Enfeksiyon Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı Vektörlerle/ Zoonozlarla Bulaşan Enfeksiyon Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı
12	Sindirim ve Solunum Yoluyla Bulaşan Enfeksiyon Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı
13	Afetlerde Çevre Sağlığı ve Aşılama
14	Türkiye’de Endemik Hastalıklar
15	Bulaşıcı Hastalıkların Oluşmasında Mikroorganizmaya ve Konağa Ait Faktörler
16	Final Sınavı

2.2. Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Dersi Haftalık Ders Planı

Tarih	Saat	Sorumlu Öğretim Elemanı	Dersin Konusu	İçerik Özeti	Dersin Hedefleri	Öğretim Metodları
06.10.2025	09:00-12:00	Tüm Öğretim Elemanları	Derse Giriş	Dersin amacı, kapsamı, işleyişi, değerlendirme yöntemleri ve öğrencilerden beklentilerin açıklanması.	Tanışma Dersin Tanıtımı	
13.10.2025	09:00-12:00	Dr. Öğr. Üyesi Berrin ÇELİK	• Epidemiyolojinin Tanımı, Tarihsel Gelişimi	• Epidemiyolojik kavramlar • Epidemiyolojinin tarihsel süreci • Epidemiyoloji bakışıyla sağlık hizmetlerinin geçirdiği dönem ve süreçler • Epidemiyolojideki son gelişmeler	• Epidemiyolojinin tanımını yapar. • Epidemiyolojinin tarihsel gelişim sürecini açıklar. • Epidemiyolojide kullanılan temel kavramları (morbidite, mortalite, prevalans, insidans, risk vb.) tanımlar. • Sağlık hizmetlerinin tarihsel süreçlerini epidemiyolojik bakış açısıyla değerlendirir. • Epidemiyolojideki son gelişmeleri açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme
20.10.2025	09:00-12:00	Dr. Öğr. Üyesi Berrin ÇELİK	• Epidemiyolojinin Kullanım Alanları • Epidemiyolojide Sağlık Etkileyen Faktörler	• Epidemiyolojinin kullanım alanlarını • Sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesi • Sağlık politikalarının geliştirilmesi ve toplum sağlığı planlaması • Epidemiyolojide sağlık etkileyen bireysel, çevresel, sosyoekonomik ve sağlık sistemi ile ilgili faktörler	• Epidemiyolojinin kullanım alanlarını açıklar. • Epidemiyolojide sağlık etkileyen faktörleri sınıflandırır. • Sağlık sorunlarının epidemiyolojik yöntemlerle incelenmesini değerlendirir. • Sağlık politikaları ve planlamalarında epidemiyolojinin rolünü tartışır • Epidemiyolojide sağlık etkileyen bireysel, çevresel, sosyoekonomik ve sağlık sistemi ile ilgili faktörleri açıklar	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme
27.10.2025	09:00-12:00	Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	• Bulaşıcı Hastalıklara Giriş • Bulaşıcı Hastalıkları Yapan Etkenlerin Özellikleri ve Enfeksiyon Zinciri	• Enfeksiyon ve enfeksiyon hastalığı kavramları • Vücudun Savunma Mekanizmaları • Bulaşıcı Hastalıkların Bildirimi • Enfeksiyon etkenleri • Enfeksiyon Etkenin Özellikleri • Enfeksiyon zinciri • Enfeksiyon Hastalıklarında Süreç • Enfeksiyon Tipleri • Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele İlkeleri	• Enfeksiyon ve enfeksiyon hastalığı kavramlarını açıklar. • Vücudun Savunma Mekanizmalarını açıklayabilme • Bulaşıcı Hastalıkların Bildirimini açıklayabilme • Enfeksiyon etkenlerini ve özelliklerini açıklar • Enfeksiyon zincirini ve enfeksiyon hastalıklarında süreci tanımlar • Enfeksiyon tiplerini tanımlar • Bulaşıcı hastalıklarla mücadele ilkelerini açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Görsel Materyal Kullanımı
3.11.2025	09:00-12:00	Dr. Öğr. Üyesi Berrin ÇELİK	• Epidemiyoloji Alanındaki Başarılar	• Çiçek Hastalığının Ortadan Kaldırılması (Eradikasyon Başarısı) • Metil Civa Zehirlenmesi (Minamata Hastalığı) ve Çevresel Epidemiyoloji	• Epidemiyoloji alanındaki önemli başarıları örneklerle açıklar. • Çiçek hastalığının eradikasyon sürecini ve önemini tartışır. • Çevresel epidemiyolojiye örnek olarak metil civa zehirlenmesini yorumlar.	Anlatım Soru-cevap

				• Romatizmal Kalp Hastalığı ve Enfeksiyon Kontrolündeki İlerlemeler • Tütün Kullanımı, Asbest ve Akciğer Kanseri İlişkisi • Kalça Kırıkları ve Yaşlı Sağlığına Yönelik Epidemiyolojik Çalışmalar • HIV/AIDS'in Tanımlanması ve Epidemiyolojik İzlemi • SARS ve Yeni Ortaya Çıkan Enfeksiyonlarda Epidemiyolojinin Rolü	• Tütün ve asbest maruziyetinin akciğer kanseri ile ilişkisini değerlendirir. • HIV/AIDS ve SARS gibi bulaşıcı hastalıkların epidemiyolojik süreçlerini açıklar. • Epidemiyolojik başarıların toplum sağlığına etkilerini açıklar.	
10.11.2025	09:00-12:00	Dr. Öğr. Üyesi Berrin ÇELİK	• Bulaşıcı hastalıkların sistemler üzerindeki etkisi	• Bulaşıcı hastalıkların lenfatik sisteme etkileri • Bulaşıcı hastalıkların deri sistemine etkileri • Bulaşıcı hastalıkların dolaşım sistemine etkileri • Bulaşıcı hastalıkların endokrin sisteme etkileri • Bulaşıcı hastalıkların sindirim sistemine etkileri • Bulaşıcı hastalıkların solunum sistemine etkileri • Bulaşıcı hastalıkların sinir sistemine etkileri • Bulaşıcı hastalıkların hematolojik sisteme etkileri	• Bulaşıcı hastalıkların lenfatik sistem üzerindeki etkilerini açıklar. • Bulaşıcı hastalıkların deri sistemi üzerindeki etkilerini açıklar. • Bulaşıcı hastalıkların dolaşım sistemi üzerindeki etkilerini açıklar. • Bulaşıcı hastalıkların endokrin sistem üzerindeki etkilerini açıklar. • Bulaşıcı hastalıkların sindirim sistemi üzerindeki etkilerini açıklar. • Bulaşıcı hastalıkların solunum sistemi üzerindeki etkilerini açıklar. • Bulaşıcı hastalıkların sinir sistemi üzerindeki etkilerini açıklar. • Bulaşıcı hastalıkların hematolojik sistem üzerindeki etkilerini açıklar	Anlatım Soru-cevap Beyin Fırtınası
17.11.2025	09:00-12:00	Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	• Enfeksiyonlardan Korunmada Bağışıklama • Kan Yolu ile Bulaşan Enfeksiyon Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı	• Bağışıklama kavramı ve türleri • Aşı çeşitleri ve uygulama ilkeleri • Hemşirenin bağışıklamadaki sorumlulukları • Genişletilmiş Bağışıklama Programı ve Türkiye'deki uygulamalar • Kan ve vücut sıvılarıyla bulaşan enfeksiyonlar (Hepatit B, Hepatit C, HIV vb.) • Bulaşma yolları ve risk grupları • Korunma ve kontrol önlemleri • Hemşirenin rol ve sorumlulukları	• Bağışıklama kavramını ve türlerini açıklar. • Aşı çeşitlerini sınıflandırır. • Aşılama sürecinde hemşirenin sorumluluklarını tanımlar. • Türkiye'deki bağışıklama uygulamalarını değerlendirir. • Kan yolu ile bulaşan enfeksiyonları tanımlar. • Bulaşma yollarını ve risk gruplarını açıklar. • Korunma ve kontrol önlemlerini değerlendirir. • Hemşirenin bakım ve sorumluluklarını açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Görsel Materyal Kullanımı Beyin Fırtınası
Güz Dönemi Yarıyıl İçi Sınavları						
1.12.2025	09:00-12:00	Dr. Öğr. Üyesi Berrin ÇELİK	• Sterilizasyon Yöntemleri	• Sterilizasyon Kavramları • Dekontaminasyon • Validasyon • Fiziksel ve kimyasal sterilizasyon yöntemleri •	• Sterilizasyon ve dekontaminasyon kavramlarını tanımlar. • Sterilizasyon validasyonunda kullanılan kimyasal ve biyolojik indikatörleri sınıflandırır. • Sterilizasyon yöntemlerini açıklar.	Anlatım Soru-cevap Beyin Fırtınası

3. Bulaşıcı Hastalıklar ve Epidemiyoloji Dersi Kaynak Listesi

1. Görak, G., Savaşer, S. & Yıldız, S. (Düzen.). (2021). Bulaşıcı Hastalıklar Hemşireliği (Genişletilmiş 3. Baskı). Nobel Tıp Kitabevleri. ISBN: 978-605-33560-73
2. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2014). Ulusal Mikrobiyoloji Standartları: Bulaşıcı Hastalıklar Laboratuvar Tanı Rehberi (Cilt I). Ankara: Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları Daire Başkanlığı.
3. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2014). Ulusal Mikrobiyoloji Standartları: Bulaşıcı Hastalıklar Laboratuvar Tanı Rehberi (Cilt II). Ankara: Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları Daire Başkanlığı.
4. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2014). Ulusal Mikrobiyoloji Standartları: Bulaşıcı Hastalıklar Laboratuvar Tanı Rehberi (Cilt III). Ankara: Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları Daire Başkanlığı.
5. Allender, J. A. Rector C., Warner, K.D. Community health nursing : promoting and protecting the public's health. Philadelphia : Wolters Kluwer, 2010.
6. Lundy, K. S., Janes, S. Community Health Nursing Caring For The Public's Health. UK, Sudbury, Mass.: Jones and Bartlett Publishers, Inc, 2009.